

ideoque qui iniquam dispensationem petit, iniquitatis causa est, & qui ea utitur, eadem semper irretitur iniquitate.

VIII. Igitur dispensationem super pluralitate beneficiorum postulare meditati merito inculcatur illud S. Bernardi ad Robertum nepotem suum *Epist. 1. num. 9. Attende cor tuum, discute intentionem, consule veritatem.*

Instabunt forsitan alii: Num causa sufficiens subsit, expendendum Pontifici relinquimus: *Urnam* (dicebat similiter Bernardus *Epist. 7. num. 9.*) non licentiam quaesissetis, sed consilium: id est, non ut liceret, sed an liceret. Sed verendum, ne pluribus eorum dici possit, quod subdit Bernardus: *Malum in corde conceperant, opere tamen ausi non sunt adimplere nisi cum licentia. Conceperunt dolorem, sed non pepererunt iniquitatem donec in quo Papa conceptus prabuisse assensum.... Quod tamen, cum eodem Doctore aliter e aum, summum fecisse Pontificem nequaquam crediderim, nisi aut circumventum mendacio, aut importunitate victum.*

Profecto si quis serio attendat, quomodo, & à quibus hodie dispensationes solitari ac postulari soleant, facile conperiet, quod pluribus sine injuria regeti possit, quod hujusmodi olim regerebat S. Bernardus: Non satis de propria causa confidentes, & remorsas ac remordentes conscientias, Apostolica conati estis delinire licentia. Frivolum satis remedium, quod non est aliud, nisi more Protoplastorum, cauterius conscientis texere perizomata, videlicet ad velamentum, non ad medicamentum. *Ep. 7.*

IX. Si omnibus attentè ac maturè expensis, intelligantur tales esse circumstantiæ, ut omnis inordinatio pluralitati beneficiorum connexa videatur sublata; ut puta ait S. Thomas, si sit necessitas in pluribus Ecclesiis ejus obsequio, & possit plus servire Ecclesiæ vel tantumdem, quam alius præfens: ita ut, solum jus positivum pluralitati obstat, tunc, si subsit insuper causa sufficiens recedendi à jure positivo, aditque recta intentio in bonum Ecclesiæ unice directæ, licita erit dispensatio; quemadmodum docet S. Th. *Quodlib. 9. art. 15.*

X. Dum autem aliquis hac intentione plura beneficia habere vellet, ut sit ditior, ut lautius vivat, & ut facilius ad Episcopatum perveniat in aliqua Ecclesiarum ubi est Præbendatus, non tolluntur prædictæ deformitates, ait S. Thomas loco citato; unde per dispensationem pluralitas beneficiorum cum tali intentione apud Deum justificari nequit. Et uti jam pridem dixit Guilelmus Parisiensis *tit. De Collatione benef. cap. 6.* "Indubitanter sciendum est, quod Romanus Pontifex quantumcumque largam dispensationis gratiam videatur facere in beneficiis cum aliquibus personis; tamen non dispensat cum avaritia, cupiditate, vel ambitione earum, nec indulget eis indulgentiis suis, & his vel aliis vitiis.

Rectè ergo monuit Synodus Colonienfis anno 1536. *parte 1. cap. 32.* "Qui dispensatione Apostolicâ adversus hæc (pluralitatem beneficiorum) se tueri velint, hi viderint, ut causam dispensationis obtentæ Deo comprobent.

XI. Hodie super retentione plurimum beneficiorum solus Pontifex dispensat, quod paulatim ex consuetudine & stylo Curie Romanæ introductum esse notat Rebuffus in Praxi *benef. part. 2. tit. De Dispensat. ad plura beneficia nu. 2.* Huic consuetudini introducendæ non parum indubie favit Concilium Lateranense sub Innocentio III. in *Cap. DE MULTA*: De Præbendis, dum vetera Parochialium Ecclesiarum, Dignitatum & Personatum pluralitate, hanc clausulam subjecit, "Circa sublimes tamen & litteratas personas, quæ majoribus beneficiis sunt honorandæ, cum ratio postulaverit, per Sedem Apostolicam poterit dispensari.

Hac expressione creditum fuit, Concilium nulli nisi Pontifici dispensandi licentiam competere voluisse, quemadmodum innuit Matthæus Parisiensis ad annum 1235. loquens de statuto Innocentii III. super dispensatione plurimum beneficiorum obtinendorum; quod aliud esse non potest, quam Decretum relatam in citato *Cap. DE MULTA.*

XII. Hinc nonnulli crediderunt, si in gratiam Ecclesiæ Parochialis unio ad tempus fiat, aut etiam in commendam seu deservitum detur Rectori Parochialis Ecclesiæ vicinæ, v. g. ob Ecclesiæ tenuitatem, id sine dispensatione Pontificis non licere ob Concilium Tridentinum *Sess. 7. cap. 4. De reformat.* Verum id ex mente Concilii nequaquam Episcopis prohibitum esse, probat Zypæus in jure novo *tit. De Clericis non resid. num. 6.* quod & supposuit Synodus P. II. Mechliniensis *tit. 17 c. 3.* ubi modum suggerens providendi tenuioribus Ecclesiis Parochialibus, ait: "Licetbit Episcopis per unionem vicinarum & minorum Ecclesiarum, aut implicium beneficiorum, vel per concessionem deserviturarum: (quæ cum commendis coincidunt) vel alias per modum provisionis providere. Mens enim Synodi Tridentinæ fuit, præcavere, ne fierent uniones aut commendæ in favorem personarum, non autem in bonum Ecclesiarum. Quod & praxi notorie est conforme.

XIII. Circa dispensationem plurimum Beneficiorum à Pontifice impetratam notandum, eam, utpote indulgentem pluralitatem beneficiorum, sacris Canonibus eatenus vulnus aliquod infligere; eoque titulo reputandam esse odiosam, nec consequenter ultra expressum verborum tenorem posse extendi, quemadmodum notat Rebuffus in *prax. benef. parte 2. tit. De Dispensat. ad plura beneficia num. 6 4.* ibidem inferens: "Quamobrem non extenditur etiam ad casum habentem majorem rationem, arguendo à majori ad minus, ut nec dispensatus ad curatum censeatur dispensatus ad simplex.

Hinc ulterius inferit *num. 67.* "Ideoque debet esse cautus impetrans, ut exprimat & simplicia & curata aut aliàs qualificata, aliàs nequam in dispensatione comprehendantur.

XIV. Hisce conforme est, quod respondit Bonifacius VIII. in *Cap. 2 1. De Præbendis in 6.* "Non potest dispensatio super pluralitate beneficiorum concessa, impetranti prodelle, qui aliquod quantumcumque modicum beneficium subicit in eadem.

Eidem fundamento innititur quod subjungit: "Illud autem Apostolicæ Sedis indultum, ut quis duo beneficia curam animarum habentia, si aliàs canonice conferantur eidem, possit recipere ac simul licitè retinere: intelligitur de duobus primis beneficiis quæ cum cura post dictum indultum obtinere contingit eundem.

XV. Cum autem non raro impetrentur dispensationes ex falsâ narratione, vel ex causâ minus legitima, aut per importunam inhiantium sollicitationem, qua mediante non raro non concedenda conceduntur; aut etiam interdum ipsæ dispensationes contra mentem concedentis extenduntur, voluit Synodus Tridentina *Sess. 7. cap. 5. De reformat.* ut Ordinarii locorum, quoscumque plura curata, aut aliàs incompatibilia beneficia Ecclesiastica obtinentes, dispensationes suas exhibere districte compellant, & aliàs pro cedant juxta constitutionem Gregorii X. in generali Lugdunensi Concilio editam, quæ incipit, *Ordinarii*: quam eadem sancta Synodus innovandam censet & innovat.

Constitutio Gregorii X. quam hic innovat Synodus Tridentina refertur in *Cap. 9. De Officio Ordinarii in 6.*

XVI. Concilium Lugdunense, & Tridentinum illius constitutionem probans & innovans, non tantum permiserunt Ordinariis simpliciter revideri dispensationes, sed etiam rejici ac reprobari, si absque vera & legitima causa fuerint impetratæ; uti monet Weymsius in *Analyfi ad hanc Constitutionem num. 7.* "Etiâ enim (ait) illa rejiciendi potestas non reperitur expressè data Episcopis, quia tamen Concilium Lugdunense voluit non molestari amplius eos, quorum dispensatio exhibitæ evidenter apparet sufficiens, satis intelligitur à contrario sensu, Ordinariis attribuisse potestatem molestandi eos quorum dispensatio evidenter sufficiens non est: cum alioqui frustra videtur data examinandi potestas, si reprobandi non poteret.

XVII. De-

XVII. Debent autem secundum constitutionem Concilii Lugdunensis, dispensationes suas exhibere intra tempus pro facti qualitate ipsorum Ordinarios moderantem arbitrio.

Si verò intrâ tempus, justo cessante impedimento, nullam dispensationem exhibuerint, tunc vigore dictæ constitutionis eo ipso Beneficia illa illicitè detineri constabit; poterintque illa tamquam verè vacantia per eos, ad quos collatio spectat, liberè aliis personis idoneis conferri. Ita enim receptum est (ait Weymsius *num. 8.*) ut ubi lex Canon sic ipso facto imponit penam incurrendam ex eo, quod Judex statuerit terminum defensionis, cum eo ipso penam incurrat Reus, quod se non defenderit, etiam si nulla intercesserit Judicis condemnatio vel declaratoria sententia.

XVIII. Notat quoque ibidem Weymsius *num. 10.* possidentes plura beneficia, se non posse tueri contra hoc Decretum de exhibenda dispensatione per Regulam Cancellariæ de *triennali possessore*: propterea quod ipsi adversetur juris communis prohibito, quæ non patitur eos juris beneficio adjuvari; & ita S. Congregationem declarasse testatur.

XIX. Deinde *num. 11.* quod non tantum dispensationes suas, sed etiam possessionum titulos ipsis Ordinariis exhibere teneantur: "cum Ordinarii rectè judicare

vix possint de dispensationibus, nisi simul etiam viderent & cognoscant titulos quorum vigore beneficia plura incompatibilia possidentur, receptum est, teneri Beneficiatos etiam titulos Ordinariis exhibere, adeo ut titulorum exhibitio censeatur de substantia actus & absque illa non intelligantur beneficiati satisfacisse suis Ordinariis, etiam si maxime affirmant se justè & canonicè possidere; quia tituli necessarîo exhiberi debent & in scriptis probari, nec sufficiunt testium dicta quod scripturam titulorum ipsi viderint: neque etiam de eo solo dispiciendum est, an titulus aliquis subsit, sed etiam an bonus sit & validus, quod non nisi ex ejus inspectione cognosci potest.

XX. Si de dispensationis exhibitæ sufficientia dubitetur, super hoc ad Sedem Apostolicam recurrendum: cuius est estimare, quem modum sui beneficii esse velit, ait Concilium Lugdunense in hac Constitutione.

Quid si quidem de dispensatione contestet, sed Ordinarius intelligat, non sine scandalo tolerari posse? Indubie Sedes Apostolica, & super hoc informanda & consulenda erit conformiter ad responsum Alexandri III. in *Cap. 6. De Præbendis*, quo respondit, quod æquanimiter sustineat, si mandatum pro alicujus provisione à Sede Apostolica directum Ordinarius non exequatur, si non potest ei sine scandalo provideri.

TITULUS XXI. De Ordinaria Beneficiorum Provisione.

CAPUT I.

Qui Beneficiorum Collatores Ordinarii, ac præcipuè de jure Episcopi.

1. Qui dicantur Collatores ordinarii.
2. Episcopus ex jure communi habet fundatam intentionem in collatione beneficiorum suæ Diocesis.
3. Collatio soli Episcopo competit, quando collatio beneficiorum erat conjuncta Ordinationi.
4. Ratio suadens Episcopo deferendam esse beneficiorum collationem.
5. Jus Episcoporum circa beneficiorum collationem reputatur favorabile.
6. Si non ostendatur beneficii collator, tunc ad ipsum Episcopum collatio spectare censetur.
7. Olim Episcopus in electione Ministrorum Clericis suum consulere debebat.
8. Capitulum Cathedralis jus illud Cleri prætendit in collatione beneficiorum.
9. Episcopus prohibetur personas instituire aut destituere sine consilio Capituli.
10. Id præcipue obtinet quoad Canonicos Cathedralis, & quare?
11. Hinc in aliquibus Ecclesiis Cathedralibus electio Canonicorum est communis; sed non ubique eodem modo ad electionem concurrunt.
12. Aliquando Episcopi suffragium æquivaleret suffragio Capituli.
13. Ad vitandam discordiam inducitur alternativa inter Canonicos & Episcopum.
14. Dum Episcopus confert Capitulariter cum Canonicis quod suffragium habeat?
15. Aliquando concurrunt ut Canonicus, & suffragio Canonice gaudet.
16. Quomodo jus eligendi Canonicos Cathedralis in aliquibus Ecclesiis ad solum Capitulum devolutum sit?
17. Episcopus hodie in collatione Præbendarum ad

suam collationem spectantium non petit consilium Capituli.

18. Jure communi collatio Præbendarum in Ecclesia Collegiata spectat ad Capitulum.
19. Unde fiat, quod collatio similium Præbendarum in multis Ecclesiis spectet ad solum Præpositum.
20. Ad quos soleat spectare Dignitatum collatio in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis.
21. Jus collationis beneficiorum unde hodie præcipue colligendum.
22. In omni beneficiorum provisione convenit ne interveniat auctoritas Episcopi.
23. Ostenditur, quomodo hodie in omni collatione aliquatenus Episcopi auctoritas interveniat.
24. Collatio beneficiorum olim Ordinis Episcopalis merito dicta, hodie est jurisdictionis.
25. Non tamen transit in Capitulum Sede vacante.
26. Ratio Canonistarum petita ex natura fructuum semproventuum Episcopatum; quibus jus collationis annuerant.
27. Quam mala idea de beneficiorum collatione hinc concipiatur.
28. Hæc ratio à Spiritu Ecclesiæ aliena.
29. Ratio Canonistarum nullibi in jure probata: & quæ sit ratio quod jus conferendi non transeat ad Capitulum Sede vacante.
30. Collatio beneficiorum Curatorum in multis Ecclesiis Gallicanis devolvitur ad Capitulum & in Belgio à Capitulo concurrunt instituitur.

N materia collationis beneficiorum, nomine Ordinarii non tantum venit Episcopus; sed etiam quivis alius, quibus quocumque titulo competit jus collationis nomine proprio, quo diceantur collatores jure suo seu ordinario; & non ex alicujus speciali delegatione pro hac illave vice. Vide Garciam De Benef. *part. 5. cap. 4. n. 1. & 2.*

II. At

